

Danielpa Qillqan — Pachak Pichqa Chunka Yupayniyuq

Ezequiel 37 nisqaqa qhawaynin hinaspa qhepa p'unchaykunapaq allin tupaynin

Jeff Pippenger
2024-03-21

Ezequiel iskay nacionkuna hukllaman tukuy rikch'ayta willasqanmanta qhipamanqa, chay nacionqa Rey Davidpa kamachiyninpi kasqanta reqsichin, hinallataq paywankuna pactota ruwasqanta, hinaspa Paypa tabernáculon paykunawan kananta.

Manam ñataqmi paykunaqa mana yapamanta qhelliachikunk'añachu ídolo-nkukunawanpas, millay kaqkunawanpas, nitaq ima huch'ankunawanpas; ichaqa noqaqa qespichisaqmi paykunata tukuy tiyakusqankumantam, maypichus huchallikurqanku chaymanta, chhaynataqmi llimp'ichisaq; chhaynapi paykunaqa llaqtay kanqaku, noqataq Diosninku kasaq. Hinallataq sirviqniy Davidmi paykunapa reynin kanqa; llapankutaq huk michiqlla kanqa: paykunaqa taripayninkunapi purinqaku, kamachiykunatapas waqaychinqaku, hinaspa ruwankaku. Paykunaqa tiyankaqmi hallp'api, sirviqniy Jacobman qosqaypi, maypichus yayankuna tiyarqanku; chaypitaq tiyankaqku wiñaypaq, paykuna, wawakuna, wawakunapa wawakunapas; sirviqniy Davidtaqmi paykunapa kamachiqnin kanqa wiñaypaq. Aswanpas allin kawsaypa rimanakuytami paykunawan ruwasq; chayqa wiñay rimanakuy kanqa paykunawan: churasaqmi paykunata, achkayayachisaqmi paykunata, hinaspa santuarioyniytapas paykunapa chawpinpi churasaq wiñaypaq. Tinkuna wasiypas paykunawan kanqa: arí, noqaqa Diosninku kasaq, paykunaqa llaqtay kanqaku. Hinallataq mana Israelmanta kaq llaqtakunapas yachanqaku noqam Señor kasqayta, Israelta santuqchani chayta, santuarioyniy paykunapa chawpinpi wiñaypaq kaptin. Ezequiel 37:23–28.

Ezequiel qillqapi kinsa chunka qanchisniyuq capítuloqa pachaqa tawa chunka tawa waranqa sellasqa kananmantam ancha sut'ita, aswan allinta rikuchin. Iskay k'aspi, divinidad runakaywan huñusqa kaptin, huk suyuman tukunanpaq, hinaspa paykunapa patanpi huk reyniyuq kananpaq. Chay huk suyuqa qhepa p'unchaykunapi Diospa iglesianmi, paykunaqa pachaqa tawa chunka tawa waranqanmi. Iskay k'aspikunaqa Israelpa hanaq reino nisqapa uray reino nisqapa ishikay chinkasqa kasqan pachakunanmi. Chay iskay k'aspikunaqa Pablom “cuerpo” nisqan kanku, imaynachus paypas Cristota chay cuerpota “uma” nispa reqsichin. Ezequielqa Pabloq “uma” nisqanta “rey David” nispa reqsichin, “cuerpo” nisqantataq “huk suyu” nispa.

1856 watapi Adventismoman qusqa willakuypi, Hiram Edsonpa 1856 watapi “qanchis kuti” nisqamanta mana tukusqa qillqasqanman hina rikuchisqa, Edsonqa Isaiaspa qanchis kaq kapitulonpi suqta chunka phisqa watakunamanta willakuyta sut'i rimaypi churayku, iskaynin qanchis kuti pacha watakuna qallariyninkunapa Bibliaq qhawana chiqnin hina. Chay suqta chunka phisqa watayuq pacha willakuyqa pakasqa, mana usqhaylla unanchasqa contexto ukhupi churakun, Apocalipsis libroq wakin pasajenkunaman rikch'akuspa, chaykunapi nin: “pipas rinriyuq kaqqa,

uyariychun.” Ñawiykikuna chayta reqsiy atinqaku chayqa, rinriykikuna entendey atinqaku chayqa, chay pasajepi ancha admiraypaq huk imapas kan.

Siria suyupa umanqa Damascom; Damasco suyupa umanqa Rezínmi; soqta chunka phisqa watakunamanta ukhupiq Efraín llaqtaqa pakisqa kanqa, manaña huk llaqta kananpaq. Efraín suyupa umanqa Samariam; Samaria suyupa umanqa Remalíasqa churinmi. Mana creenqakuchu chayqa, cheqaqtapunin mana takyachisqa kanqakichikchu. Isaías 7:8, 9.

Soqta phisqa watayuq willakuyqa 742 a.C. watapi qallarín, chay soqta phisqa watakunapi ukhunta, chunka isqun watakuna qhipaman, 723 a.C. watapi, Israelpa hanaq law rey kasqan suyuqa Asiria llaqtaman watasqa apasqa karqan; chay watakuna tukukuptintaq, 677 a.C. watapi, Manasésqa Babilonia llaqtaman prisionero hina apasqa karqan. Chay soqta phisqa watakunaqa iskay nacionkunapa chinkachisqa t’aqanakuykunapa tukuynin hunt’akuyninkunapipas rikuchisqa karqanku, chay iskay nacionkunaqa Ezequielpa willakusqanpi huk k’aspi kananpaqmi karqan. Chaykunaqa sapaqmanta 1798, 1844, hinallataq 1863 watakunata señalarqanku. Chay versícukunapi 1863 watapi mana chaskisqa kasqan willayta reqsichiqluna ukhupiq, huk sapaq profetiku qhawaymi kachkan, maypinchus chay profecía nisqa rimarisqa kachkan.

Kaymi revelasqanmi kachkan, huk nacionpa “uma” ninqa capital llaqtan kasqanta, hinaspa capital llaqtapa “uma” ninqa rey kasqanta. Iskay testigota qay revelasqaman qon, chaymanta llaqa profeciatawan revelaciontapas tukuchan kay watuchikuywan: “Manan creenqaykichu chayqa, cheqaqtapuni mana takyachisqa kanqankichu.” Sichus mana creenqankichu rey uma kasqanta, hinaspa umaqa capital llaqta kasqanta, chayqa mana takyachisqa kanqankichu.

Ezequielpa nacionnin, norte hinantinmanta sur hinantinmanta ishkay qirukunata huñuspa rurasqa kaqnin, huk reyta kanan karqa; chayqa umanmi karqa, nacionpa capital llaqtanmi. Ezequielpa tukuy kay pasajenqa rimashan, pachak tawa chunka tawa waranqa runakunapa sellasqa kayninpa profetiko característicanmanta; chaymi rikuchin Divinidadwan humanidadwan huñunakuyta, kimsa kaq llakiypa Islampa qanchis kaq trompetan waqyasqa pacha ukhupi.

Qanchisniyuq Cornetata waqaynin p’unchaykuna, Apocalipsis chunka kaq capítulo nisqapi, qallarikurqan “manaña pacha kanqachu” nisqa kaptin, chayqa karqan 1844 watapi octubre killapa 22 punchawninpi, kimsa kaq angel chayamuspanta. Chay pachapin Juan chay p’unchaypa k’achallaña llakiyninta mallirqan, hinaspataq chayllapitaq payman nisqa karqan templo tupunanta, ichaqa saqeyta chunka iskayniyuq pachak soqta chunka watakunapa willakuyninta, santuario-ta hinallataq ejercitota saruchisqa kasqanmanta, imaraykuchus chay pacha mana judiokunaman qosqa karqan.

Hinaspataqmi rikarqani lamar qochapiwan hallp’apipin sayasqa angelqa hanaq pacha-man makinta oqarispas, wiñaypaq wiñaykama kawsajpa sutinpi jurarqan; paymi hanaq pachata, chaypi kaqkunata, hallp’ata, chaypi kaqkunata, lamar qochata, chaypi kaqkunatapas kamarqan. Nispanmi jurarqan: mana aswan tiempo kanqachu. Ichaqa qanchis kaq angelpa rimariynin p’unchaykunapi, waqrahinata qallariqtin, Diospa pakasqa misterium tukukuypi kanqa, imaynatachus kamachinkunaman, profetakunaman willarqan hina. Hinaspataq hanaq pachamanta uyariqani chay rimayqa huk kutita noqawan rimarispas nirqan: Riy, hinaspa jap’iy

chay kichasqa huch'uy librota, lamar qochapiwan hallp'apipin sayasqa angelpa makinpi kaqta.

Hinalliq anghel, ukialu uvamnun, “Niye nalliq maktgaq.” Uvanga uqaqtuq uvamnun, “Tiguq, nirijjarlugu; aqpit iluani qarrutsitsisukhauyuq, kisiani qaniinni iluani iluani kingulliuq iluani iluani kingulliuq siuraup iluani kingulliuq siuraugaluaqtuq.” Anghelip agganit nalliq maktgaq tigujjara, nirijjaralu; qaniinni iluani siuraup iluani kingulliuq siuraugaluaqtuq: nirijjarniariga uqaqtillugu, aqpiq iluanit qarrutsitsijuq. Uvanga uqaqtuq uvamnun, “Amigaittut inuit, nunat, oqaatsit, ammalu kunngit sivuanni kingulliqaamik sivulliqaamik kingulliqaamik uqqaqtariaqarputit.” Ammalu uvamnun tunniyauyuq naulautitut ittumik ujjiramik; anghel aullaqsimajluni uqaqtuq, “Makillutit, Guutip tuquujjuaq, kingulliuq sacrificial altar, ammalu tassani palligtut ujjirarlugit.” Kisiani tuquujjuap silataaniittuq qangannguaq qimaqullugu, ujjirarnagu; taannami Gentile-nut tunniyauyuq: ammalu illernartuq nunalig tikitautillugu nalunaiqtukkut marlunnik qaammattinnik malrunnik.” Saqqititausimayut 10:5–11:2.

Templota Juanpa tupunanpaq kamachisqa karqan 22 octubre 1844 p'unchawpiqa, chaymi karqan templota yupaychakuqkuna “ukhunpi” kashaq. Patiotaqa saqisqa kanan karqan. Temploqa, altarniyuq kaspas, chaymantaq yupaychakuqkunayuq ukhunta hap'iq, hanaq pacha santuarioq santo cheqninmi. Patiopinpas altar karqan, ichaqa chayqa saqisqa kanan karqan; chayrayku Diospa santuarionpi huk altarlla qhiparin, inciensoq altarnin, Santo Lugarpis tarikusqa. Kimsa kaq angelpa chayamunanpi 1844 watapi, mayqinchus rikch'aynin karqan kimsa kaq angelpa chayamunanpaq sellokunaq tiempun qallariyninpi 11 septiembre 2001 p'unchawpi, temploqa iskay rak'uyuqllam karqan.

Ch'uya Lugarqa Iglesiapa un símbolun karqa, chaytaq Pablon cuerpopaqmi sutichan; Aswan Ch'uya Lugarqa cuerpopa umanpa símbolun karqa. Ch'uya lugarqa runa kaypa símbolunmi, Aswan Ch'uya Lugarqaq divinidadpa símbolunmi. Altarqa, hinaspa altar-manta wicharimuq q'usñi, Aswan Ch'uya Lugarman yaykuq, chayqa chay puntota reqsichin maypichus runa kayqa divinidadwan t'inkusqa karqa. Runakunaqa ñiñyllawanmi Aswan Ch'uya Lugarman yaykuyta atin, ichaqa ñiñikunaq kawsayninqa Ch'uya Lugarpim tarikun.

Chaypim paykunaqa Diospa Siminta mikunankupaq kashanku, rikuchinapaq mesapi churashqa t'antakunawan unanchasqa hina. Chaypim paykunaqa runakunapa ñawpaqenpi k'anchayninkuta llipichinankupaq, hanaq pachapi Yayaykuta hatunchanankupaqpas kashanku, qanchis rakanayuq mechero unanchasqa hina, maymantachus willasqanchik Iglesia kasqanta. Chaypim paykunaqa divinidadwan tinkuchikunankupaq kashanku, oracionninkukuna Cristo-pa mérito-ninwan kуска wichariptin, Diospa kikin kayninkama.

1798 watamanta 1844 kama, Templopa Arquitectonmi runakayninpa templonta hatarichirqa, chaytaq divinidadninpa templonwan huñunaypaq yuyarisqa karqan, ichaqa runakayninqa hatarirqa. 2001 watamantaqa, huk kutitaqmi runakayninpa templonta hatarichishan, pachak tawa chunka tawa waranqa nisqapi rikuchisqa hina. Ezequielman hinaqa, “rey David” llaqtapi kamachinqa, chay llaqtataq wañusqa ch'aki Laodicea tullukunapa pampamanta tukusqa, kallpasapa soldadokunaman t'ikrasqa, qayllamusqa Domingo kamachiypi señalta hina oqarisqa.

Judá nisqa uray qhapaq suyupiqá Jerusalén llaqta, uma llaqtan, kasharqan; chaymi llaqtapas, reypas, uma llaqtapas “uman” sutichasqa kanku. Cheqaqtapuni, inichkankichik chayqa, sayachisqa kanqankichik. Hanaqmanta uraymanta rakisqa qhapaq suykunapa tinkuyninpiqa, Judáqa “uma” karqan, chaypi uma llaqta kasharqan, hinaspapas chay llaqtanmi Señor akllarqan sutinta churaypaq. Chinchay qhapaq suyuqa “cuerpon” karqan. Salomónpa sapanman qipanakuyninrayku Señorqa Salomónpa contra sayariq awqakunata hatarichirqan. Chay awqakunamanta hukninmi Jeroboam karqan, paymi rakisqa Israelpa chinchay qhapaq suyunpa ñawpaq kaq reyñin tukurqan.

Nebatpa churin Jeroboam, Efrata ayllumanta Zereda llaqtayuq, Salomonpa sirviqnin, mamanpa sutin Zerúa, viudapas karqa, paymi reypa contranpi makinta oqarirqan. Kaymi karqa imarayku reypa contranpi makinta oqarirqan chayqa: Salomonqa Millota hatarichirqan, taytan Davidpa llaqtanpa p’akikunaq kicharikusqankunata allinchirqan. Jeroboam runaqa sinchi kallpayuq, valiente runam karqa; Salomonpas, wayna runa llank’aq, ch’ulla mana qhellaq kasqanta rikuspam, Joseppa wasinpa llapan encargonman kamachiqta churarqun. Chay p’unchawkunapi Jeroboam Jerusalénmanta llusqisqan p’unchawmi, profeta Ahías Silomanta ñanpi tariparqan; payqa musuq p’achallawan p’achakusqa karqa; iskayninkum sapallanku chakra ukupi karqaku. Hinaptin Ahíasqa paypa hawanpi kaq musuq p’achata hap’ispan chunka iskay kuskaman llik’irqan. Hinaspan Jeroboamman nirqan: “Chunka kuskita hap’iy; Israelpa Diosnin Señorqa kayhinata nin: Qhawariy, noqam Salomonpa makinmanta reinota llik’isaq, hinaspan qanman chunka ayllukunata qosqayki. (Ichaqa paypaq huk ayllu kanqa sirviqniy Davidrayku, hinallataq Jerusalénrayku, noqaqa llapan Israel ayllukunamanta akllasqay llaqtarayku:)”

Imarayku paykuna saqirpariwanku, hinaspa yupaycharqanku Ashtoret-ta, Sidon runakunapa diosan-ninta, Quemos-ta, Moab runakunapa diosninta, hinaspa Milcom-ta, Amónpa churinkunapa diosninta; manataq purirqankuchu ñanniykunapi, ñawiykunapi allin kaqta ruwanankupaq, estatutoykunata hinaspa juzgamientoykunata waqaychanankupaq, imaynachus taytan David ruwarqa chayhina. Ichaqa manam llapan qhapaq suyu-taqa makimanta qichusaqchu; aswanqa kawsaynin p’unchaykuna tukuyta kamachiqta hinam churasaq, David sirviqniy rayku, payta akllarqani, imaraykuchus kamachiykunata hinaspa estatutoykunata waqaycharqa. Chaywanpas churinpa makimantam qhapaq suyu-ta qichusaq, hinaspan qanman qosqayki, chunka ayllukunata. Churinmanqa huk ayllullatam qosaq, sirviqniy David ñawpaqniypi Jerusalén llaqtapi wiñaypaq k’anchayniyuq kananpaq, chay llaqtapi sutiypa churakunampaq akllasqaypi. 1 Reyes 11:26–36.

Nación, Ezequiel iskay kaspikunata huñurqan chaymanta paqarisqa, “David”-ta rey hina kananta karqan; Davidqa Jerusalén llaqtamantan kamachirqan, chaymi uma llaqta kan, maypichus Dios sutinta churayta akllarqan. Chunka norte ayllukunataqa cuerpota unanchanmi karqan, Jerusalén-taq umapa unanchanmi karqan. Manasésqa huchankunarayku, Judáqa Babiloniaman preso apasqa karqan 677 a.C. watapi; chayhinataq qallarikurqan “qanchis kutikama” ch’eqchisqa kay sur reino contra. Chay pachapi Señorqa Jerusalén-ta rechazárqan.

Ichaqa, Señorqa mana kutirimurqachu hatun phiñakuyninpa sinchi rawrayninmanta, chaywanmi phiñakuynin Judápa contranpi hap’irgakusqa karqa, tukuy chay piñachikuyninkuna rayku, Manasés payta piñachisqanwan. Hinaspan Señor nirqa: “Judátapas ñawpaqniymanta qichusaq, imaynachus Israelta qichurqani chayhinata; hinaspan akllakusqay Jerusalén

llaqtatapas wikch'usqaq, chay wasitapas mayqenmantachus nisqani: 'Sutiyimi chaypi kanqa' ".
2 Reyes 23:26, 27.

Jerusalén llaqtapi "wasi" nisqapi sutinta churayta pay akllarqan; ichaqa llaqtawan wasinpas wikch'uykusqa karqan. Chaywanpas Zacarías rimayninpi nisqaman hina, Señorqa Jerusalénta huk kutipas yapamanta akllanqa.

Hinaptin Señorpa angelnin kutichispa nirqan: ¡Ay, Señorníy, llapa atiyiniyuq Señor, hayk'aqkamataq mana kuyapayankichu Jerusalenta, nitaq Judá llaqtakunatapas, chaykunapa contranpi qam phiñasqasqa kasharqanki qanchis chunka watakuna kay! Hinaspan Señornin kutichirqan noqawan rimaykachaq angelman allin simikunawan, sonqochaq simikunawan ima. Chaymi noqawan parlaq angelnin niwarqan: Qapariy, nispa: Kayhinatan llapa atiyiniyuq Señor nin: Jerusalénpaq, Sionpaqpas sinchi celowanmi celakuni. Hinallataq ancha sinchita phiñakusqani chay mana judío nacionkunawan, paykuna hawkalla kasqankurayku; noqaqa huk pisi phiñakuylallawanmi kasharqani, paykunataq ñak'ariyta astawan yaparqanku. Chayraykun kayhinatan Señor nin: Kuyapayakuyniykunawanmi Jerusalénman kutimuni; wasiyqa chaypi hatarichisqan kanqa, nispa llapa atiyiniyuq Señor; hinaspan huk cuerda medidorta Jerusalénpa hawanpi mast'arichinqaku.

Qapariyraqmi, nispa: Kayhinanmi nin tukuy atiykunayuq Señor: Llaqtaykunaqa allin kaywanmi yapamanta mast'arikunqaku; Señorqa Sionta yapamanta sonqochanqa, hinaspataq Jerusalénta yapamanta akllanqa. Chaymantataq ñawiykunata oqarirqani, qhawarirqani, hinaspataq qhawarirqani tawa waqratam. Hinaqtinmi rimarisqay angelman, mayqinmi noqawan rimariq, nirqani: ¿Imataq kaykuna? Paytaq kutichiwarq: Kaykunaqa waqrakunan, Judáta, Israelta, Jerusalénta ima chinkachispa waqlliqlkuna. Hinaqtin Señorqa qawachiwarq tawa qarpinterokunata. Chaymi nirqani: ¿Imanaypaqmi kaykuna hamunku? Paytaq rimarirqan, nispa: Kaykunaqa waqrakunan, Judáta chinkachispa waqlliqlkuna, mana pipas umanta oqarinankama; ichaqa kaykunaqa hamusqaku paykunata manchachinankupaq, mana judiokunapa waqrakunata wikch'unankupaq, chay waqrakuta Judápa allpanta hawanman oqarispas chinkachinankupaq.

Ujariq watata mast'arita, xinq'awik, k'a te' xwilo jun achi rixin jun b'eyb'al pa ruq'a'. Xink'utuj chire: ¿Jawje' katb'e'wi? Rire xub'ij chwe: Richin ninmetaj Jerusalén, richin nintz'et achike rupam, xuquje' achike rujat. K'a te' xwilo chi xel b'ik ri ángel ri xch'aw wuk'in, xuquje' jun chik ángel xel loq richin xuk'ul ri', xk'utuxik chire: Jatan, ch'ab'ej chire re ak'wala' achi re', tab'ij chire: Jerusalén xtik'oje' k'o wi aninaq winaq xuquje' awaj chupan, jetaq taq tinamit ri majun tz'aq atz'iaq pa rij. Rimal in, kub'ij ri Ajawxel, xkinok che jun tapya' q'aq' chi rij, xuquje' in k'in ri xtinok ruk'ij pa nik'aj. ¡He, he!, eloq, chanimaj iwib' pa ri ulew re norte, kub'ij ri Ajawxel; rumal in ixinwetzelay b'ik jetaq ri kajib' iq' pa kaj, kub'ij ri Ajawxel. Kol awib', at Sion, at ri katchakuj ruk'in rumi'al Babilonia. Rimal jela' kub'ij ri Ajawxel ri Kajawarem pa kiwi': Chi rij ri juluwem xintaq b'ik chukikojol ri tinamit ri xq'axaj iwe; rumal ri kachapow iwe, kachapow ri b'aq' ruwach'.

Qhawariy, ñuqaqa makiyta paykuna pataman kuyuchisqa, hinaspa paykunam kamachiqninkunapa qichusqan kanqaku; chaymantataq qankuna yachankichik Tukuy Ayllukunapa Señor Diosqa cachamusqayta. Takiychis, kusikuychis, Siónpa ususin; qhawariy,

ñuqam hamuni, hinaspa qampaq chawpinpi tiyasaq, nispa Señor Dios. Hinaspa achka llaqtakuna chay p'unchaypi Señor Dioswan hukllachakunkaku, paykunataq llaqtay kanqaku; hinaspa qampaq chawpinpi tiyasaq, chaymantataq yachankitaqmi Tukuy Ayllukunapa Señor Diosqa qamman cachamusqayta. Señor Diosmi Judáta herenciaanta hina hap'inqa ch'uya allpapi, hinaspataq Jerusalénta yapamanta akllanqa. Ch'inyaychis, llapa aycha, Señor Diospa ñawpaqenpi; payqa hatarimusqanmi ch'uya tiyakuyninmanta. Zacarías 1:12–2:13.

Señorpa kutin Jerusalénta akllananpaq karqan nisqan promesakuna hunt'akurqan ñawpaq Israel llaqtakuna Babiloniapi prisionmanta kutimuspa Jerusalénta wakmanta hatarichispanku; ichaqa profetakunaqa astawanmi qhepa p'unchaykunamanta rimanku, mana paykuna kawsasqanku p'unchaykunamantachu. Señorqa “santo templonmanta oqarisqa” karqan 1844 watapi octubre killapa 22 p'unchayninpi, chay pachapi Pay hatarispa kuyurirqan Santo Lugaranta Aswan Santo Lugarman; chay horapi “tukuy aycha” Señorpa ñawpaqenpi “upallaypi kananpaq” karqan, imaraykuchus antitípico Expiación P'unchay chayamurqan, Habacuc ISKAY CHUNKA nisqanwan hina.

Ichagaqa Señorqa kachkanmi santu templonpi: tukuy kay pachaqa paypa ñawpaqenpi upallakuchun. Habacuc 2:20.

Chay p'unchaypi, Juanqa Apocalipsis libroq chunka hukniyuq capítulo-pi kamachisqa karqan templota tupunanpaq, chaytaq Zacarías rikurqan maypachachus payqa “huk kutitañataq ñawinkunata oqarisa qhawarqan, hinaspa qhawariy, makinpi huk tupuna wask'ayuy runa” nisqa. Chaymantataq Zacarías nerqan: “Maymanmi riykanki?” Hinaspa Juanqa Zacaríasman nerqan: “Jerusalénta tupuqmi rini, imayna anchan kasqanta, imayna suniyniyuq kasqantawan rikunapaq.” Qanchis chunka watayuq prisionmanta qispisqa qhepaman Jerusalén wasichasqa kasqanpa historianta, hinaspa 1798 watapi qallarisa 1844 watapi kinsa kaq angel chayamusqanpachaq hatarikuypi tukukuq historiatawan, iskayninku reqsichinku chay llamk'ayta 11 septiembre 2001 p'unchaypi qallarisqanta.

Urin llaqtapi qhapaq kamachiy, Jerusalén llaqta, hinaspa rey Davidpas llapallanmi “uma” kan, maypichus Diospa kawsayninpaq kasqan rikuchisqa kanan. Chinchaysuyu qhapaq kamachiyqa “kurku”ta rikuchin, hinaspa Señor kaqmanta huk kutita “Jerusalénmanta kuyapayakuyta” hinaspa “sonqochayta” hinaspa huk kutita “akllayta” munaspa, payqa pachak tawa chunka tawa waranqa runakunapa sellasqa kayninta reqsichin, chaypiqa Laodicea-manta wañusqa ch'aki tullukunapa huñunakuyñinpas kan, chaymanta qhepaman chay tullukunapa kawsarimuspa hatun sinchi ejército hina sayariyninpas.

Chay llamk'ayqa Ezequiel qhapaq 37 ñiqpi rikuchisqa kachkan, hinaspataq hanaq llaqtakunawan uray llaqtakunawanmi rikuchisqa kachkan; chaykunaga tinkuchiya qowan Diospa rimanakuy nisqan hunt'akunanpaq llamk'aymanta, paypa kamachikuyninta pachak tawa chunka tawa waranqa runakunapa sonqonkupi yuyayninkupipi qillqanapaq. Iskay k'aspikunamanta, hukllan hukllataqmi umalliq hina reqsichisqa kachkan; chayrayku, creespa, ñawiykikuna rikuyta atispa, rinriykikuna unanchayta atispaqa, kayqa wakín k'aspiqa cuerpopuni kasqanta reqsichin.

Qatiq qillqasqapi kay yachayta qatiqnin qillqapiqa qatiqkusun.

Fundamentota Kikin Cristo kikinmi churakusqan patapi, apostolkunaqa Diospa iglesianta hatarichirqanku. Qelqasqa Sagradaspiqa, templota hatarichiy rikch'ayninmi ancha kutikutikuspa llamk'achisqa iglesiapa hatarichisqanta sut'inchananpaq. Zacaríasqa Cristomanta rimarin “Rama” nisqa hina, Señorpa templota hatarichinanpaq. Hinallataq mana judiokunamantapas rimarin llamk'aypi yanapanankuta: “Karumanta kaqkuna hamuspa Señorpa templonpi hatarichinqaku;” nispá; hinaspa Isaíasqa willakun: “Huk law llaqtakunapa churinkuna perqaykikunata hatarichinqaku.” Zacarías 6:12, 15; Isaías 60:10.

Kay templota hatarichisqamanta qelqaspa, Pedro nin: “Payman asuykuychik, kawsak rumi hina, runakunaqa cheqnisqa hina waqllachisqankuchá, ichaqa Diospa akllasqanmi, ancha chaninniyoqmi; qankunapas, kawsak rumikuna hina, hatarichisqa kashankichik huk espiritu wasi kananpaq, ch'uya sacerdocio kananpaq, Jesucristo rayku Diosta kusichiq espiritu sacrificiokunata haywanaykichikpaq.” 1 Pedro 2:4, 5.

“Judío hinallataq mana judío hinallataq kay pachakunapa rumi orqonapi apostolkuna llank'arqanku, chaymanta rumikunata orqomuspa cimientopi churanaqpaq. Efesopi ñiñikunaman qillqasqan cartanpi, Pablo nerqa: ‘Kunanqa manaña qankunaqa karu llaqtamanta runakuna, nitaq huk llaqtayoqkunañachu kankichis, aswanpas santo runakunawan kуска llaqta masikuna, Diospa wasinmanta runakuna kankichis; apostolkunapa profetakunapa cimientonpi hatarichisqa, Jesucristo kikinqa kallpacha esquina rumi kasqanrayku; paypi tukuy sayasqa wasi allinta tinkuchisqa kuskan wiñan Señorpi santo temploman; paypi qankunapas kuskalla hatarichisqa kankichis, Espiritu rayku Diospa tiyanan wasin kananpaq.’ Efesios 2:19–22.”

Corintopi qelqarkunaman qelqarqan: “Diospa qowasqan munayninman hina, yachaq hatun wasi ruraq hina, noqa cimientota churani, hukñataq chay patanpi hatarichkan. Ichaqa sapanka runa allinta qhawachun imaynatas chay patanpi hatarichkan. Mana pipas huk cimientota churayta atinchu ña churasqa cimientomantaqa, chayqa Jesucristo. Kunan ichaqa pipas kay cimientopa patanpi qurita, qolqeta, ancha chanin rumikunata, kaspita, q'uruta, ichhuta hatarichin chayqa, sapanka runapa rurasqan sut'iman rikuchisqa kanqa; p'unchaymi chayta yachachinqa, ninawanmi rikuchisqa kanqa; chay ninataq sapanka runapa rurasqanta imayna kasqanta pruebayninqa.” 1 Corintios 3:10–13.

“Apóstolkunakqa huk allin, mana kuyuy atina cimientopi sayarichirqanku, chayqa Wiñay Rumi karqan. Chay cimientomanmi paykuna apamurqanku kay pachamanta orqosqa rumiakunata. Manam hark'ayniynaqchu sayarichiqkuna llamk'arqanku. Paykunapa llamk'ayninqa ancha sasachakusqa karqan Cristopa awqaninkuna sayarichisqanrayku. Tincunankupaqmi karqan llulla cimientopi sayarichiqkunapa hatun sonqoyuq kayninwan, ñawpaqman qhawariy atiyinwan, cheqnikuywanpas. Achkha iglesiapa sayarichiq hina llamk'aqkunaqa Nehemiaspa p'unchayninpi pirqa ruwaqkunaman rikch'akuq kanku; paykunamanta qelqasqa kashan: ‘Pirqata ruwaqkunapas, q'epikuna apaqkunapas, cargata junt'achiqkunapas, sapa huknin makillanwan llamk'arqan ruwaypi, huknin makiwanñataq huk armata hap'irqan.’ Nehemías 4:17.” Hechos de los Apóstoles, 595–597.